

Історія

УДК 355:327 (623:327) “2014–2024”

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18372734>

**Аспекти військової допомоги США
у роки війни України за Незалежність (2014 – 2024)**

Гневашева Анастасія Вікторівна,

магістр, ад’юнкт науково – організаційного відділу
Національної академії Сухопутних військ імені гетьмана
Петра Сагайдачного, м. Львів, Україна,
<https://orcid.org/0009-0008-0973-3637>

Прийнято: 11.01.2026 | Опубліковано: 26.01.2026

***Анотація.** Аналізуються різноманітні аспекти військової допомоги США Силам оборони у десятирічний період війни України за Незалежність (2014 – 2024). Досліджується динаміка надання військової допомоги, етапи її розгортання за часів президенства Барака Обами, першого терміну Дональда Трампа та Джо Байдена. Зазначається, що лише у часи першого президентського терміну Д. Трампа Україна отримала передову зброю – протитанкові переносні комплекси “Джавелін”, зенітно-ракетні комплекси “Стінгер” та ін. З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну адміністрація президента Дж. Байдена надала Силам оборони України вагомую військову допомогу, яка допомогла стримати російського агресора. Однак політика управління ескалаційними ризиками з боку адміністрації Дж. Байдена завадила ухваленню своєчасних рішень щодо постачання озброєння та військової техніки, які б мали відіграти вирішальну роль щодо переходу ініціативи у ході бойових дій до Сил оборони України. Обрана*

адміністрацією Дж. Байдена обережна лінія щодо постачання військової техніки і озброєння не дозволяла Збройним Силам України наростити її до рівня, необхідного для досягнення звільнення від агресора окупованих територій. Військова допомога США надходила уривчасто, потребувала узгоджень щодо видів озброєння і навіть призводила до припинення постачань внаслідок міжпартійної боротьби. Динаміка надходжень військової допомоги США Силам оборони України врештї-решт позначилася на стратегічних планах і бойових діях Збройних Сил України на фронтах війни. Усе ж надходження військової допомоги від США дозволили Силам оборони України стримати російську агресію.

Ключові слова: війна України за Незалежність, російсько-українська війна, військова допомога США, динаміка надходження військової допомоги, міжнародна політика США у 2014 – 2024 роках, Сили оборони України, Збройні Сили України.

Aspects of US military aid during Ukraine's war for independence (2014–2024)

Anastasiia Hnevasheva,

adjunct, Hetman Petro Sahaidachnyi

National Army Academy, Lviv, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0008-0973-3637>

Abstract. *Various aspects of US military aid to the Armed Forces during the ten-year period of Ukraine's War of Independence (2014–2024) are analyzed. The dynamics of military aid provision and the stages of its deployment during the presidencies of Barack Obama, Donald Trump's first term, and Joe Biden are examined. It is noted that only during Trump's first presidential term Ukraine received advanced weapons – Javelin anti-tank portable systems, Stinger anti-*

aircraft missile systems, etc. With the start of Russia's full-scale invasion of Ukraine, the Biden administration provided significant military aid to the Ukrainian Armed Forces, which helped to deter the Russian aggressor. However, the Biden administration's policy of managing escalation risks prevented the timely adoption of decisions on the supply of weapons and military equipment that would have played a decisive role in shifting the initiative in the course of hostilities to the Ukrainian Armed Forces. The cautious approach to the supply of military equipment and weapons chosen by the Biden administration did not allow the Armed Forces of Ukraine to build up to the level necessary to liberate the occupied territories from the aggressor. US military aid was sporadic, required coordination on the types of weapons, and even led to the suspension of supplies due to inter-party strife. The dynamics of US military aid to the Ukrainian Armed Forces ultimately affected the strategic plans and combat operations of the Ukrainian Armed Forces on the war fronts. Nevertheless, the military aid from the US allowed the Ukrainian Defense Forces to contain Russian aggression.

Keywords: *Ukraine's war for independence, Russian-Ukrainian war, US military aid, dynamics of military aid, US foreign policy in 2014–2024, Ukrainian Defense Forces, Ukrainian Armed Forces.*

Постановка проблеми. Вивчення питань надходження американської військової допомоги Силам оборони України (далі – СОУ), як і історія всієї сучасної російсько-української війни без сумніву є актуальною проблемою. Наприкінці серпня 2025 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України “Про засади державної політики національної пам’яті Українського народу”, де вперше наведено юридичне визначення сучасної російсько-української війни, як війни за Незалежність України. Текст Закону містить чітке визначення першопричини збройної агресії російської федерації проти Українського народу та держави Україна – це послідовна російська імперська

політика, спрямована на заперечення та знищення української державності та ідентичності Українського народу [1].

Героїчна боротьба українського народу за Незалежність, була підтримана більшістю міжнародного співтовариства. Важливу роль у війні за Незалежність відіграє міжнародна військова допомога СОУ, передусім з боку США – наймогутнішої держави світу.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. В монографії київських істориків С. Віднянського та А. Мартинова, яка вийшла у світ в 2023 р. і присвячена реакції світового співтовариства на російсько-українську війну, у шостому розділі аналізується політика США та Канади щодо агресії Кремля. Автори зазначають, що адміністрація президента Дж. Байдена значно активніше працювала на користь України у порівнянні з попередниками, приводячи свідчення обсягу допомоги, – “впродовж 2022 р. США надали різноманітної допомоги Україні на 113 мільярдів доларів” [2].

У 2023 р. в Києві відбувся науковий семінар на тему “Проблемні питання організації міжнародної військової матеріально-технічної допомоги Силам оборони України в ході відсічі широкомасштабної збройної агресії РФ”. У публікації Ю. Буракова та А. Коротіної (Гневашовою) вперше проаналізована динаміка надання міжнародної військової допомоги (у тому числі американської) Збройним Силам України (далі – ЗСУ) в 2022 р. Автори звернули увагу на дискусію, яка тривала від початку російсько-української війни (2014) й до повномасштабного вторгнення (2022) в середовищі західних політиків з питань: чи можна передавати Україні “летальну”, чи лише оборонну зброю і яка між ними відмінність? Чи не втягне допомога зброєю членів НАТО у війну, у тому числі ядерну? [3].

Ю. Бураков та А. Гневашева розглянули історію розгортання діяльності міжнародних навчальних місій США для військовослужбовців Збройних Сил України в 2014 – 2023 рр., яких почали поглиблено навчати особливостям

військових стандартів НАТО. ЗСУ стали на шлях впровадження цих стандартів у бойове повсякдення війни [4].

Цікаві особливості політики військової допомоги Дж. Байдена Україні наводить доцент Українського Католицького Університету Л. Питльована, зокрема стиль політичної поведінки президента, його звичку перекладання відповідальності за схвалені політичні рішення на попередників або наступників. Так автор справедливо зазначає, що дозвіл на використання американської далекобійної зброї Україною був наданий лише тоді, коли Дж. Байден програв вибори [5].

В аналітичному дослідженні доктора економічних наук, директора з наукової роботи Growford Institute Тетяни Богдан зазначено, “що за накопиченою сумою від 2022 до 2025 рр. внесок США в оборону України все ще залишається найбільш вагомим: надходження товарів і послуг військового призначення на 64,6 млрд євро від США суттєво перевищують такі надходження від інших країн. Зокрема, Німеччина і Велика Британія надали Україні військової допомоги на 19,7 і 13,8 млрд євро, відповідно” [6].

Центральний науково-дослідний інститут ЗСУ випустив “Воєнно-історичний опис російсько-української війни”, де висвітлюються аспекти міжнародної підтримки, включаючи обсяги та характер наданої військової допомоги Україні, а також роль міжнародних логістичних хабів [7].

У Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного регулярно виходять довідники “Міжнародна військова допомога Силам оборони України: Хроніка подій” за роками повномасштабного російського вторгнення, де зосереджені матеріали щодо допомоги, у тому числі й американської, ЗСУ [8; 9; 10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У цілому історіографія питання військової допомоги США у війні за Незалежність України знаходиться на початковому етапі формування. У працях попередніх дослідників відсутня періодизація процесу надходження

військової допомоги. Зустрічаються помилки щодо дефініцій, як-то ”військова допомога”, “військово-технічна допомога”. Слід визначити, що перший термін це загальне поняття, яке охоплює будь-яку підтримку у військовій сфері: зброя та боєприпаси, постачання озброєння та військової техніки (далі – ОВТ), навчання військових, логістика, медичне забезпечення, розвіддані, інструкторська підтримка. “Військово-технічна допомога” – вузький термін і стосується лише озброєння, техніки, технологій, ремонтних програм.

У історіографії проблеми бракує системних досліджень динаміки міжнародної військової допомоги США, визначення етапів, впливу внутріполітичних факторів на процес формування військової допомоги.

Формування цілей статті (постановка завдань). Метою дослідження є історичний аналіз міжнародної військової допомоги США за часів війни України за Незалежність (2014 – 2024), визначення її динаміки, етапів та ролі під час російської збройної агресії.

Для досягнення поставленої мети сформульовані наступні завдання:

- проаналізувати надходження військової допомоги США за часи президенства демократа Барака Обами та першого президенства республіканця Дональда Трампа;
- розглянути особливості щодо надання США військової допомоги Україні в роки адміністрування президента-демократа Дж. Байдена;
- висвітити вплив міжпартійної боротьби в США на процес надходження американської військової допомоги.

Виклад основного матеріалу. Російське вторгнення в Україну розпочалося за часів президента США Барака Обами (2009 – 2017), на той час лідера Демократичної партії. У роки його першого президентського терміну (2009 – 2013) тогочасна адміністрація виступила з ініціативою “перезавантаження” американо-російських відносин, тобто покращення і розвитку тісного співробітництва в галузях дипломатичних, торговельних та

гуманітарних відносин. Дії вашингтонської адміністрації піти назустріч Москві і подолати усілякі розбіжності після поразки Кремля у “холодній війні”, окреслювали перспективи глобального миру і викликали настільки захоплення світової спільноти, що в рік інавгурації Барака Обама він, 9 жовтня 2009 р., не побувши і року на посаді президента, став лауреатом Нобелівської премії миру. Барак Обама назвав це рішення Нобелівського комітету визнанням лідерства США в сучасному світі [11], чим заохотив прагнення сучасного президента Дональда Трампа здобути таку саму нагороду.

Адміністрація президента Обама воліла не помічати імперські прагнення Кремля, які вилилися у агресію Росії проти сусідньої Грузії у серпні 2008 р., утворення двох проросійських маріонеткових “республік” (Абхазії та Північної Осетії) та планів відновлення Радянського Союзу.

19 лютого 2014 р. розпочалося російське вторгнення в Крим і довготривала війна України за Незалежність. Вашингтонська адміністрація засудила грубу анексію Криму і, як і більшість тогочасних урядів країн Європи, висловила лише “глибоку стурбованість” російським нападом на суверенну європейську державу. Про постачання зброї жертві агресора на той час у Вашингтоні, як і в інших столицях Заходу, не йшлося. Вперше Україна отримала набої для автоматів АКМ у червні 2014 р. від дружньої Литви, яка хоча і була на той час членом НАТО, але виробляла їх самостійно і не потребувала попередніх довготривалих дипломатичних узгоджень з боку Альянсу [12]. Держави Балтії, як і Польща гостро відчували небезпеку подальших планів російського наступу за відновлення “колишньої імперії”.

Президент США Барак Обама затвердив у 2014 р. надання пакету нелетальної військової допомоги Україні. Йшлося, зокрема, про аптечки першої медичної допомоги, шоломи, спальні мішки і системи очистки води.

Перемога на листопадових 2016 р. президентських виборах у США кандидата від Республіканської партії Дональда Трампа призвела до активної підтримки України не лише «словом», але і конкретною зброєю. Так,

оборонний бюджет США на 2018 фінансовий рік передбачав надання Україні 350 мільйонів доларів оборонної допомоги, зокрема і можливість передачі летальної зброї.

1 березня 2018 р. Державний департамент США схвалив продаж Україні 210 протитанкових переносних комплексів «Джавелін» і 37 пускових установок до них на загальну суму близько 47 млн доларів [13]. Постачання «Джавелінів» мало великий психологічний ефект, українські захисники Вітчизни отримали реальну підтримку сучасною зброєю у протистоянні з агресором. Слід зазначити, що умовою постачання зброї було не використання її на фронті, а складування у тилу.

Важливого значення набули інші форми військової допомоги. Так, у 2014 р., у перший рік російсько-української війни, Європейське командування ЗС США запропонувало Міністерству оборони України двосторонню співпрацю та допомогу у проведенні оборонної реформи. З часом до них приєдналися Канада та Велика Британія, що стало основою для однієї із найтісніших форм міжнародної військової підтримки України – організації навчально-тренувальної місії «JMTG-U» (*англ.* Joint Multinational Training Group-Ukraine). Для реалізації тренувальної складової навчальної місії в основному було залучено військові підрозділи сил Національної гвардії армії США. Керівництво щодо надання допомоги за цим напрямком покладалося на Командування 7-ї армії США, яка базувалася на військовій базі у ФРН [4, с. 62 – 63].

У листопаді 2020 р. республіканець Дональд Трамп програв президентські вибори кандидату від Демократичної партії Джону Байдену. Впродовж 2021 р. адміністрація президента Дж. Байдена намагалась зберегти підтримку України на існуючому до того часу рівні. Йшлося про обмежене постачання «Джавелін», переносних зенітно-ракетних комплексів «Стінгер», підготовку військовослужбовців України через тренувальні навчальні місії.

Важливою військовою допомогою Україні було надання розвідувальних даних. 12 січня 2022 р. Київ відвідав директор Центрального розвідувального управління США У. Бернс. Американці попередили про підготовку наступу військ РФ на українську столицю.

24 лютого 2022 р. розпочалося повномасштабне вторгнення російської армії в Україну. США, як лідер НАТО, відмовились від пропозиції України, яка потерпала від повітряних атак, запровадити безпілотну зону над жертвою агресії. Президент США Дж. Байден заборонив сусідній Польщі – члену Північноатлантичного альянсу, передавати Україні 19 винищувачів “Міг-29”. побоюючись прямого зіткнення агресора з блоком НАТО. Загалом в адміністрації Дж. Байдена постійно наголошували на необхідності уникнення ядерної ескалації з боку агресора. В політичних колах США, як і багатьох країнах світу переважала думка щодо швидкого розгрому української армії і недопустимості попадання західної зброї в якості трофеїв агресору.

16 березня 2022 р. відбулося відео-звернення Президента України В. Зеленського до обох палат конгресу США, після чого президент США Дж. Байден підписав закон про виділення Україні 13,6 млрд. доларів фінансової допомоги [14]. Лідер США також закликав країни ЄС до солідарності з Україною у передачі зброї, вирішенні міграційної кризи. 25 березня 2022 р. у польському м. Жешув президент США зустрівся з українськими біженцями [15].

Розгром російських військ у битві за Київ (24 лютого – 2 квітня 2022 р.) продемонстрував героїзм українських військових, добровольців, цивільних мешканців Київщини, незламність українського народу.

21 – 22 квітня 2022 р. з візитом до США прибув, на той час, прем'єр-міністр України Д. Шмигаль. У Вашингтоні оголосили про черговий транш фінансової допомоги Україні у розмірі 800 млн. доларів [16], а 26 квітня на контрольованій США авіабазі “Рамштайн” у Німеччині відбулася перша зустріч держав-союзників України у війні. Там були представники 40 країн

світу. Надалі кількість учасників переважила за півсотні, зустрічі (отримали назву “коаліція Рамштайн”) стали регулярними у ході яких вирішувалися питання постачання конкретних видів ОВТ Україні. Незмінно, до чергового приходу до влади республіканської адміністрації Дональда Трампа (січень 2025 р.) і його нового курсу щодо військової допомоги Україні, США очолювали засідання коаліції.

9 травня 2022 р. Президент США Дж. Байден підписав “Закон про ленд-ліз на захист демократії в Україні”. Законодавчий акт набув чинності, але цей механізм так і не був задіяний. Річ у тім, що військова допомога Україні в ті часи виділялась за трьома іншими програмами з федерального бюджету США: “Ініціатива сприяння безпеці України (Ukraine Security Assistance Initiative, USAI)”, “Зовнішнє військово-фінансування (Foreign Military Financing, FMF)” та “Вилучення із запасів зброї США (Replenishment of U.S. weapons stocks або ж PDA – Presidential Drawdown)”. Усі вони для України були безкоштовними, на відміну від ленд-лізу. Представники і української, і американської влади публічно називали ленд-ліз “запасним” варіантом для “страхування” майбутньої військової допомоги. На той час у конгресі склався двопартійний демократично-республіканський консенсус щодо надання Україні зброї.

На початку листопада 2022 р. за результатами проміжних виборів до обох палат Конгресу США, республіканці встановили контроль за палатою представників, демократи – за сенатом [17]. Проміжні вибори не призвели до різкого зменшення чи припинення американської військової допомоги Україні, але змінилися умови – зросла роль контролю, посилювалися дебати щодо постачання окремих видів зброї, виник певний скептицизм з боку республіканців щодо “безумовного” фінансування, і стало складніше ухвалювати великі пакети допомоги без супровідних бюрократичних умов.

21 грудня 2022 р. відбувся перший офіційний візит Президента України В. Зеленського до США. Під час візиту було вперше оголошено про

постачання Україні американських систем протиповітряної оборони (ППО) Patriot, що до цього було своєрідним табу.

20 січня 2023 р. на черговій зустрічі “коаліції Рамштайн” США закликали союзників до надання СОУ танків. На той час канцлер ФРН О. Шольц виявляв нерішучість і зазначав, що німецькі танки “Леопард” будуть передані лише в разі надходжень американських танків “Абрамс” в Україну. Це давало надії РФ на розкол у стані союзників “Рамштайну” та було особливо неприйнятно за умов підготовки Кремля до весняно-літнього 2023 р. нового «генерального наступу» проти України.

Наприкінці січня 2023 р. адміністрація президента Байдена все ж погодила план з відправки танків “М-1 Абрамс” до України. Йшлося про надання 31-ої бойової машини в рамках угоди вартістю 400 мільйонів доларів. Примітно що це рішення підштовхнуло Німеччину надіслати Україні танки “Leopard-2” [18].

Силам оборони України також постачалися високоефективні американські реактивні системи залпового вогню HIMARS (вперше прибули в Україну наприкінці червня 2022 р.) [19], артилерійські установки, бронемашини та інша американська зброя та військова техніка.

Агресор мав вражаючу перевагу у повітрі. Обговорення постачання ЗСУ американських винищувачів було ще складнішим, ніж суперечки за танки. У Європі багато чиновників і дипломатів заявили, що їхні уряди більше не вважають ідею постачання літаків нездійсненою, але побоювання ескалації (особливо ядерної) в американській адміністрації залишалися у ті часи надто високими.

В лютому 2023 р. президент США Дж. Байден провів перший візит в Україну від початку війни. Тоді з’явилася інформація про те, що США зможуть дозволити іншим країнам передати СОУ американські винищувачі F-16. Київ зосередив свої прохання на так званих літаках четвертого покоління, таких як американські F-16, які знаходилися на озброєнні у країнах НАТО з

1980-х років і чекали нового модернізованого переозброєння. США повинні були дати офіційну згоду на будь-які постачання F-16 через експортні обмеження. Деякі європейські країни, які мали у своєму арсеналі F-16, такі як Нідерланди, демонстрували готовність оперативно передати літаки ЗСУ, що значно підсилило би оборону від агресора.

В травні 2023 р. представники двох партій Конгресу США закликали президента Дж. Байдена передати Україні іншу ефективну зброю – ракети ATACMS. Восени 2023 р. СОУ отримали ракети ATACMS. 17 жовтня 2023 р., українські військові підтвердили удар ракетами ATACMS по аеродромах у тимчасово окупованих українських містах – Луганську та Бердянську, де розташовувалися російські бомбардувальники [9,с.665, 668].

На жовтневій 2023 р. зустрічі формату “Рамштайн” міністр оборони Ллойд Остін анонсував створення кількох “коаліцій” для Сил оборони України, зокрема з підготовки українських пілотів Військово-повітряних сил, яку очолили США, Данія й Нідерланди [9,с. 660, 663].

Восени 2023 р. напередодні виборів президента США в парламенті загострилася внутріпартійна боротьба. Президент США Дж. Байден намагався переконати Конгрес США підтримати допомогу як Україні, так і Ізраїлю (останній зазнав терористичної атаки ХАМАС 7 жовтня 2023 р.), і затвердити новий пакет допомоги обсягом 106 мільярдів доларів, що включало більш ніж 61 мільярд доларів фінансування на допомогу Україні. Але новий спікер Палати представників США – республіканець Майк Джонсон наполягав, щоб пакети допомоги Україні та Ізраїлю розглядались Конгресом окремо, а “український” пакет розглядався разом із асигнуваннями на безпеку кордону США з Мексикою [9, с. 731–732].

В останній рік президентства Дж. Байдена важливі постачання ОВТ для України затримувалися на декілька місяців не лише через блокування обговорення у Конгресі, але і через внутрішні розбіжності, химерні побоювання можливої ескалації з путінською Росією та усілякими

застереженнями про те, чи достатньо запасів зброї у самої американської армії?

У ході війни Україна неодноразово зверталася до Сполучених Штатів та інших союзників із проханням дозволити використання їхнього озброєння для ударів по об'єктах Росії, які розташовані на значній відстані від кордонів України, проте Вашингтон обережно ставився до таких ініціатив, озируючись на можливість ядерної ескалації з боку Москви.

17 листопада 2024 р., наприкінці своєї каденції президент США Джо Байден все ж дозволив Києву бити вглиб Росії ракетами американського виробництва дальнього радіуса дії АТАСМС [5, с.17].

Дж. Байден зізнався, що війна стала для нього фундаментальною головоломкою: якщо дозволити Путіну досягти успіху в Україні, то США втрачають репутацію; якщо вдасться повністю витіснити Росію з України, виникне ймовірність застосування Москвою тактичної ядерної зброї. Тому вибором США стала тактика «ні поразки, ні перемоги України» [21, р.165].

Висновки. Таким чином, етапи надходження військової допомоги СОУ характеризуються політикою вашингтонської адміністрації, яка знаходилася при владі у роки російсько-української війни. За президенства демократа Б. Обами США обмежилися наданням пакету нелетальної військової допомоги Україні та організацією навчально-тренувальних військових місій. У часи першого президентського терміну республіканця Д. Трампа Україна отримала передову зброю – протитанкові переносні комплекси “Джавелін”, зенітно-ракетні комплекси “Стінгер” та ін. З початком повномасштабного вторгнення адміністрація президента Дж. Байдена надала Силам оборони України вагому військову допомогу, яка допомогла стримати російського агресора. Однак політика управління ескалаційними ризиками (escalation management) з боку адміністрації Дж. Байдена завадила ухваленню своєчасних рішень щодо постачання ЗСУ танків, далекобійних ракет АТАСМС, бойових літаків F-16 та інших видів ОВТ, які б мали відіграти вирішальну роль щодо

переходу ініціативи у ході бойових дій до Сил оборони України. Обрана адміністрацією Дж. Байдена обережна лінія щодо постачання військової техніки і озброєння не дозволяла ЗСУ наростити її до рівня, необхідного для досягнення звільнення від агресора окупованих територій. У результаті зростали втрати особового складу СОУ, війна переходила у затяжну стадію, де набагато більший людський та економічний потенціал російського агресора ставав вагомим фактором. Військова допомога США надходила уривчасто, потребувала узгоджень щодо окремих видів озброєння і навіть призводила до припинення постачань внаслідок міжпартійної боротьби взимку 2023 – 2024 років і відновлення її весною 2024 р.

Динаміка надходжень військової допомоги США Силам оборони України врешті-решт позначилася на стратегічних планах і бойових діях Збройних Сил України на фронтах війни. Усе ж надходження ОВТ від США дозволили стримати російську агресію.

За часи президенства Дж. Байдена США були безумовними лідерами міжнародної військової допомоги Силам оборони України, очільниками міжнародних зустрічей союзницької коаліції з координації цієї допомоги – “Рамштайн”.

З початком нового президенства Д. Трампа (20 січня 2025 р.) відбулися кардинальні зміни у порядку дії міжнародної військової допомоги США, зміщення акцентів на першорядні зусилля Європейського Союзу у підтримці України в сучасній війні. Адміністрація президента Д. Трампа докладає значні миротворчі зусилля для припинення російсько-української війни дипломатичним шляхом, використовуючи свій беззаперечний авторитет на світовій арені. Цей етап американської допомоги заслуговує на окремий аналіз в майбутніх історичних дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про засади державної політики національної пам’яті Українського народу”, стаття 1, пункт 1.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4579-20#Text> (дата звернення 26.11.2025)
2. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство. /Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2023. – 264 с.
3. Бураков Ю. Коротіна А. Динаміка надання міжнародної військової допомоги Збройним Силам України у ході відсічі повномасштабній агресії Росії. //Проблемні питання організації міжнародної військової матеріально-технічної допомоги Силам Оборони України в ході відсічі збройної агресії РФ»: Збірник мат. науково-практичного семінару 6 жовтня 2023 року. – Київ: ЦДВІЗС України, 2023, с. 9 – 12.
4. Бураков Ю.В., Гневашева А.В. Діяльність міжнародних навчально-тренувальних місій для військовослужбовців ЗС України у роки російсько-української війни (2014–2023) //Военно-історичний вісник: Збірник наукових праць Національного університету оборони України. – К.: НУОУ, Вип.1 (51) 2024, с. 61–68. DOI: 10.33099/2707-1383-2024-51-1-61-69
5. Питльована Л. Ю. Політична спадщина президента США Джозефа Байдена в оцінках сучасної карикатуристики //American History & Politics: Scientific edition, 2025, р. 16 – 24. DOI 10.17721/2521-1706.2025.19.2
6. Богдан Т. Як змінюється військова підтримка України без США. URL:<https://zn.ua/ukr/macroeconomics/jak-zminjujetsja-vijskova-pidtrimka-ukrajini-bez-ssha.html> (дата звернення 26.11.2025).
7. Лебеденко А. В., Клят Ю. О., Семененко О. М., Ноздрачов О.О. та ін. Военно-історичний опис російсько-української війни. І півріччя 2025: ЦНДІЗСУ. – Київ: Вид-во Ліра-К, 2025. – 172 с.

8. Міжнародна військова допомога Силам оборони України: Хроніка подій. Довідник. Частина перша (лютий – грудень 2022 р.). /За заг. ред. Юрія Буракова. Львів: НАСВ, 2024. 613 с. PDF.

9. Міжнародна військова допомога Силам оборони України: Хроніка подій. Довідник. Частина друга (січень – грудень 2023 р.). /За заг. ред. Юрія Буракова. Львів: НАСВ, 2024. 825 с. PDF.

10. Міжнародна військова допомога Силам оборони України: Хроніка подій. Довідник. Частина III (січень – грудень 2024 р.) За заг. ред. Юрія Буракова. Львів: НАСВ, 2025. 820 с. PDF.

11. Full Speech: Obama Accepts Nobel Peace Prize. URL: <https://abcnews.go.com/Politics/obama-accepts-nobel-peace-prize-full-speech/story?id=9299766> (дата звернення 26.11.2025).

12. Бураков Ю., Проховник П. Співробітництво Польщі та держав Прибалтики з Україною: військово-політичні аспекти. // *Baltyc w dziejach ludow Morza Daltyckiego. Tom XV/ red. Maciej Franz, Zbignew Pilarczyk. Wyd-wo Adam Marszalek, Torun, 2020, p. 398 – 437.*

13. США підтверджують доставку комплексів «Джавелін» в Україну. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/29200722.html> (дата звернення 26.12.2025).

14. Байден підписав закон про виділення \$13,6 млрд допомоги Україні. URL: <https://gmk.center/ua/news/bajden-pidpysav-zakon-pro-vydilennia-13-6-mlrd-dopomohy-ukraini/> (дата звернення 26.11.2025).

15. Байден прибув до польського міста поблизу кордону з Україною. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/25/7136640/> (дата звернення 26.12.2025).

16. Чому ленд-ліз для України має не лише військове, а й політичне значення. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-ssha-zbroya-dopomoha-lend-liz/32066648> (дата звернення 26.11.2025).

17. Трамп не виграв, Байден не програв: що показали проміжні вибори в США. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/11/9/7150317/> (дата звернення 26.11.2025).

18. США відправлять Україні 31 танк Abrams на \$400 млн –Bloomberg. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/01/25/7386491/> (дата звернення 26.11.2025).

19. В Україну прибули перші ракетні системи HIMARS. URL: <https://hromadske.radio/news/2022/06/23/v-ukrainu-prybuly-pershi-raketni-systemy-himars> (дата звернення 26.12.2025).

20.WSJ: Пентагон кілька місяців блокує далекобійні удари України по території Росії. URL: <https://babel.ua/news/120834-pentagon-misyacyami-blokuvav-dalekobiyni-udari-ukrajini-po-teritoriji-rosiji> (дата звернення 26.11.2025).

21. Woodward B. War / B. Woodward. – New York: Simon & Schuster, 2024. – 435 p.